

35. rocznica śmierci Tadeusza Kantora

2025-12-08

Dziś, 8 grudnia, mija 35. rocznica śmierci Tadeusza Kantora, awangardowego twórcy, malarza, rysownika, teoretyka sztuki, scenografa i reżysera, autora happeningów, wybitnego reformatora teatru XX wieku, jednej z najważniejszych postaci życia artystycznego w Polsce. Z tej okazji na jego grobie na cmentarzu Rakowickim zapłonął znicz od władz miasta Krakowa.

Tadeusz Kantor urodził się 6 kwietnia 1915 r. w Wielopolu Skrzyńskim. W latach 1934–1939 studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W czasie okupacji założył Podziemny Teatr Niezależny, gdzie wystawił inscenizację „Balladyny” Juliusza Słowackiego (1943) i „Powrotu Odysa” Stanisława Wyspiańskiego (1944). Był współtwórcą Grupy Młodych Plastyków, skupiającej krakowskich artystów awangardowych. W 1948 współorganizował I Wystawę Sztuki Nowoczesnej w Krakowie, na której pokazał obrazy metaforyczne.

Od połowy lat 40. do połowy lat 70. projektował scenografię i kostiumy dla teatrów zawodowych. W latach 1950–1954 wycofał się z oficjalnego życia artystycznego, protestując przeciwko doktrynie socrealizmu. W 1955 r., nawiązując do przedwojennego Teatru Artystów Cricot, założył wraz z Marią Jaremą i Kazimierzem Mikulskim Teatr Cricot 2. W 1957 wraz z innymi artystami reaktywował Grupę Krakowską. W ramach Teatru Cricot 2, opierając się na sztukach Stanisława Ignacego Witkiewicza, realizował w kolejnych spektaklach Teatr Autonomiczny („Mątwą”, 1956), Teatr Informel („W małym dworku”, 1961), Teatr Zerowy („Wariat i zakonnica”, 1963), Teatr Happeningowy („Kurka wodna”, 1967), Teatr Niemożliwy („Nadobnisie i koczkodany”, 1973).

Inspiracją dla twórczości malarskiej Kantora były najnowsze trendy sztuki światowej, z którymi miał okazję się spotkać podczas podróży zagranicznych. Na bazie tych doświadczeń tworzył obrazy w nurcie informel, dadaizmu, czy nawiązujące do sztuki konceptualnej. Na początku lat 60. zrezygnował z obrazowania rzeczywistości, realizując m. in. swoją autorską ideę ambalaży. Od roku 1965 realizował szereg akcji artystycznych i happeningów, współpracując z Galerią Foksal w Warszawie. W 1975 roku ogłosił manifest Teatru Śmierci, realizując legendarny spektakl Umarła klasa.

W latach 80. pokazał z Teatrem Cricot 2 kolejne słynne spektakle „Wielopole, Wielopole” (1980), „Niech szczeną artyści” (1985) i „Nigdy tu już nie powrócę” (1988). Wówczas też nastąpił istotny zwrot w jego twórczości malarskiej – powrót do obrazów figuratywnych. Pod koniec życia stworzył min. in. cykl obrazów „Dalej już nic”, w których dokonał rozrachunku z własnym życiem i twórczością.

W 1990 r. Kantor przygotował ostatni spektakl „Dziś są moje urodziny”, który pokazany został przez Teatr Cricot 2 już po śmierci artysty.

Zmarł 8 grudnia 1990 r. w Krakowie.